

Raport częściowy

Ustrukturyzowany wywiad grupowy społeczno-przestrzenny

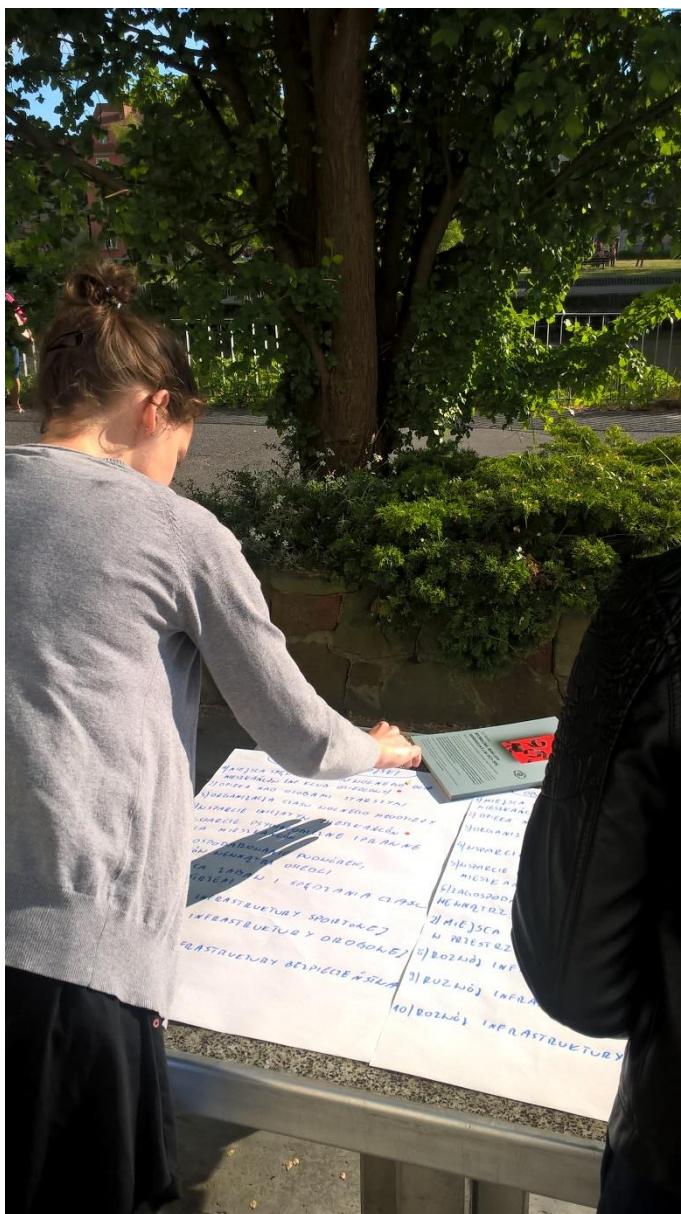
Ustrukturyzowany wywiad grupowy o tematyce społeczno-przestrzennej miał miejsce 25.05.2018 w Publicznej Bibliotece Miejskiej przy ulicy Frankowskiego 3. W spotkaniu uczestniczyły 4 osoby: przedstawicielka Rady Dzielnicy Lęborskie, przedstawicielka Stowarzyszenia Projekt Kołobrzeg, mieszkanka Kołobrzegu od 10 miesięcy oraz przedstawicielka Wydziału spraw Społecznych Urzędu Miasta Kołobrzeg. W części spotkania uczestniczył także dr Mariusz Miedziński, autor analizy i propozycji Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Kołobrzeg.

Celem wywiadu była dyskusja nad jakością życia w poszczególnych obszarach rewitalizacji Kołobrzegu, problemach i potrzebach mieszkańców, a także rozmowa o aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców, organizacjach pozarządowych oraz innych ciał społecznych działających w mieście.

Na początku respondenci wywiadu zostali zaproszeni do dyskusji nad ogólną charakterystyką poszczególnych obszarów rewitalizacji. Następnie dyskutowano o mieszkańcach poszczególnych obszarów rewitalizacji oraz potencjale aktywnych mieszkańców i organizacji społecznych. Wywiad zakończyła dyskusja na temat najważniejszych potrzeb rozwojowych poszczególnych obszarów rewitalizacji. Poza samym moderowaniem dyskusji zastosowano także pracę grupową i indywidualną w oparciu o przygotowane materiały dyskusyjne (prace na personach, głosowanie, pracę na skojarzeniach).

Warto podkreślić na początku podsumowania wyników zebranych podczas wywiadu, że ze względu na małą liczbę respondentów, którzy nie reprezentowali wszystkich obszarów rewitalizacji nie można traktować zebranych danych jako wiedzy całościowej i wyczerpującej. Ze względu na grupę uczestników wywiadu zebrane informacje o poszczególnych obszarach rewitalizacji nie są równomiernie pogłębione i często odnoszą się do sytuacji miasta jako całości.

Charakterystyka obszarów rewitalizacji

Obszar Lęborski

Respondenci identyfikują Obszar Lęborski jako miejsce dobrze do życia przede wszystkim ze względu na bardzo dobry dostęp do usług publicznych i społecznych tj. żłobek, przedszkole, szkoła, ale także obiekty handlowe i usługowe oraz bliskość centrum miasta. Wskazują, że z tego względu na osiedlu przybywa młodych osób z dziećmi, które traktują mieszkanie w tej części miasta, jako przystanek do kupna swojego mieszkania w innej części miasta. Badani podkreślają, że czynsz w tej okolicy jest niższy o około 500 – 700 zł niż na nowopowstających osiedlach i głównie dzięki temu pojawiają się tutaj młodzi mieszkańcy. Z drugiej strony badani zauważają, że w obszarze dominują starsi mieszkańcy miasta, którzy zamieszkują obszar od momentu powstania bloków.

Jedna z badanych podkreśla, że jest to obszar o dużych dysproporcjach. Bloki zbudowane w latach 70-tych i 80-tych przez Kołobrzeską Spółdzielnię Mieszkaniową są zupełnie zaniedbane. Natomiast wyróżniają się wspólnoty mieszkaniowe, które prowadzą remonty elewacji, dbają też o najbliższe otoczenie budynków.

Ponadto uczestniczki spotkania zauważyły, że szczególnie w blokowej części osiedla występują drobne kradzieże, zakłócanie ciszy nocnej, spożywanie alkoholu w przestrzeni między blokami, niszczenie mienia, mieszkają rodziny dysfunkcyjne.

Głównymi problemami na Lęborskim jest niewystarczająca liczba miejsc parkingowych, niewykorzystanie potencjału parku oraz brak świetlicy osiedlowej, która zajęłaby się dziećmi i młodzieżą mieszkającą na osiedlu.

Mi się kojarzy ten obszar z dzieciństwem, ponieważ ja się tu wychowałam, mieszkalam. Tu chodziły moje dzieci do żłobka, przedszkola, szkoły.

Mi się Lęborskie kojarzy ze starością, osiedle charakteryzuje się swoją brzydotą, jest to osiedle brzydkie i zapomniane. Duży udział ma w tym Kołobrzeska Spółdzielnia Mieszkaniowa, która w żaden sposób nie inwestuje w ten majątek, w te bloki z lat 70-tych, 80-tych.

Obszar Zachodni

Ten obszar rewitalizacji kojarzony jest przez uczestniczki badania jako miejsce intensywnego rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Badane wskazywały, że powstaje tam wiele osiedli grodzonych, ale z drugiej strony buduje się także budynki komunalne. Zauważają, że rozwój funkcji mieszkaniowej nie idzie w parze z inwestycjami infrastrukturalnymi dla mieszkańców. Respondentki podkreślają, że nowe osiedla grodzone są wyposażone w place zabaw, ławki i inną infrastrukturę rekreacyjną dla mieszkańców brakuje jednak takiego wyposażenia w skali osiedla.

W tym miejscu powstało blokowisko, rosną jak grzyby po deszczu te budynki, ale nie ma tam miejsc rekreacji. Jest pas nadmorski, ale poza tym można jedynie przechodzić między uliczkami.

Obszar terenów powojkowych (Mazowiecka)

Obszar po obu stronach ulicy Mazowieckiej kojarzy się uczestniczkom spotkania przede wszystkim z terenami niezagospodarowanymi i koszarowymi budynkami. Badane wskazują, że w tej części miasta również powstają nowe budynki mieszkalne w charakterze osiedli grodzonych. Respondentki zauważają także, że część budynków w tym obszarze jest zaniedbana, szczególnie budynki socjalne i komunalne. Charakteryzują tą część miasta jako najmniej doinwestowaną, najslabiej rozwijającą się.

Przy okazji dyskusji o tym obszarze rewitalizacji pojawiła się kwestia budynków socjalnych, jednak nie była ona dominującym skojarzeniem z obszarem terenów powojkowych wśród uczestniczek wywiadu. Jedna z badanych zwróciła wręcz uwagę, że nie zauważa w Kołobrzegu miejsc, w których zabudowa byłaby bardzo zaniedbana i do których bałaby się wejść. Podkreśla, że nie zauważa w mieście miejsc wyraźnej i widocznej koncentracji problemów społecznych:

Z codziennych obserwacji powiedziałabym, że w ogóle nie ma takich miejsc, że zabudowa by się waliła i pomyślałabym, że boję się tu wejść. Dopiero niedawno dowiedziałam się, że jest ta ulica Artyleryjska. Sama nigdzie nie widziałam takiej zakazanej ulicy.

Obszar Śródmiejski

Obszar Śródmiejski identyfikowany jest jako centrum miasta. Respondentki podkreślają, że dużą zaletą obszaru jest bliskość wszystkich obiektów handlowych i usługowych oraz instytucji publicznych. Jednocześnie zwracają uwagę, że w tej części miasta właściwie nie widać mieszkańców, szczególnie późnym popołudniem i wieczorem centralna część miasta wymiera. Badane uczestniczki wywiadu zwracały uwagę, że Śródmieście ma duży niewykorzystany potencjał przestrzeni. Zauważają jednak, że w ścisłym centrum panuje chaos reklamowy i w zagospodarowaniu przestrzeni, który wpływa negatywnie na wizerunek tej części miasta.

Panuje tu chaos reklamowy, im bliżej starówki tym gorzej, tam prawie nie widać tych budynków

Nie ma tutaj sieciówek, trzeba chodzić do lokalnych sklepikarzy i to jest fajne (...). Sama mam blisko trzech zegarmistrzów.

W ciągu dnia są duże tłumy, ale wieczorem nie ma nikogo, na przykład wczoraj wyszłam na spacer około godziny 20.00 i na mieście nikogo nie było, to jest trochę dziwne.

Pamiętam jak się tutaj przeprowadziliśmy z mężem i wyszliśmy o 22.00 w sobotę coś zjeść, to było pusto.

Mieszkańcy

Uczestniczki wywiadu wskazują na niską aktywność społeczną i obywatelską mieszkańców Kołobrzegu, także w obszarach rewitalizacji.

Przedstawicielka Rady Dzielnicy Lęborskie zauważa, że tam gdzie są wspólnoty mieszkaniowe, tam zauważa większą aktywność mieszkańców, przedstawiciele wspólnot przychodzą na spotkania rady dzielnicy, angażują się w działania.

Kolejna badana wskazuje, że młodzi mieszkańcy nowych osiedli mieszkaniowych podejmują działania z własnej inicjatywy i organizują sąsiedzkie spotkania. Także mieszkańcy budynków powojkowych (przy ul. Mazowieckiej) są identyfikowani jako aktywni mieszkańcy, którzy regularnie organizują jakieś dzielnicowe spotkanie dla mieszkańców, pozyskują nawet na ich organizację środki zewnętrzne.

Tam gdzie są bloki wspólnotowe, tam mieszkańcy są bardziej aktywni, ale tam gdzie jest KSM (głównie Grochowska) tam jest duża dysproporcja, ludzie się nie znają. Tam występuje najwięcej wykroczeń, są zjawiska patologiczne, tam jest największy problem, interwencje straży miejskiej, policja.

Uczestniczki spotkania podkreślają, że w Kołobrzegu, w tym także w obszarach rewitalizacji brakuje przestrzeni i infrastruktury, która pozwalałaby w pierwszej kolejności na poznawanie się mieszkańców, budowanie relacji, które w dalszej kolejności mogłyby doprowadzić do podejmowania wspólnotowych działań. Deficyty związane z miejscem spotkań dla mieszkańców identyfikowane są w każdym z obszarów rewitalizacji.

Nastawiliśmy się tak mocno w działaniach na infrastrukturę turystyczną, a zapomnieliśmy o infrastrukturze społecznej. Dzisiaj mieszkańcy oczekują ławek, miejsc do spędzania czasu, rozmów.

Okazuje się, że jak ktoś nie ma swojego ogródka to nie ma gdzie wyjść, bo między blokami są tylko place zabaw, a nie ma takich placów integracyjnych dla mieszkańców, a są osoby, które chcą posiedzieć w ciszy, spokoju, a tego nie ma.

Podczas dyskusji mocno wybrzmiała kwestia dysproporcji między działaniami skierowanymi do mieszkańców i do turystów. Zdaniem badanych Kołobrzeg nie jest miastem odpowiadającym na potrzeby mieszkańców, w odczuciu mieszkańców w pierwszej kolejności zaspokajane są potrzeby i oczekiwania turystów. Jedna z badanych podkreśla, że podział ten widoczny jest także na forum debaty publicznej w mediach internetowych, gdzie na przykład w komentarzach pod artykułami turyści podkreślają jak wszystko jest pięknie, a mieszkańcy wyraźnie się denerwują, że po raz kolejny podejmuje się działania skierowane do turystów.

Ta rozrywka jest dla turystów, my jako mieszkańcy nie do końca czuliśmy, że to jest dla nas, wydarzenia na plaży wszystko jest takie z pompą.

Mam wrażenie, że o mieszkańcach bardzo się tutaj zapomina.

Osoby badane zwracają także uwagę, że obecność turystów wpływa na nastawienie lokalnych handlarzy i usługodawców, co uderza w mieszkańców, ponieważ podnosi koszty codziennego życia w mieście.

Ja mieszkam w wynajmowanym mieszkaniu, ponieważ tutaj nie buduje się dla mieszkańców.

Ludzie jadą do Kołobrzegu, żeby zatankować. Wszystko jest pod turystów, ceny u lokalnych sklepikarzy też są dla turystów.

Badane zwracają uwagę na słabość lokalnych organizacji pozarządowych, które realizują jedynie działania w ramach konkursów dla organizacji pozarządowych organizowanych przez Urząd Miasta Kołobrzeg. Podkreślają, że są takie obszary konkursowe, do których organizacje w ogóle nie przystępują. Same organizacje nie proponują także nowych obszarów konkursowych.

Wśród aktywnych organizacji, które biorą udział w debacie o mieście, uczestniczą w zespołach roboczych funkcjonujących przy Urzędzie Miasta Kołobrzeg czy innych ciałach społecznych wskazany został Projekt Kołobrzeg oraz Lokalna Organizacja Turystyczna, która ostatnio zajmowała się przygotowaniem strategii rozwoju miasta.

Badane wskazują, że w mieście, także w obszarach rewitalizacji działają świetlice prowadzone przez stowarzyszenia lub Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Wspomniane zostało Stowarzyszenie Przyjaciół Uśmiechu, które prowadzi świetlicę osiedlową na ulicy Jedności Narodowej. Respondentki nie potrafiły powiedzieć jednak jak działają te miejsca oraz czy w ich działania angażują się mieszkańcy.

W trakcie dyskusji mocno wybrzmiała także kwestia nieudanej próby realizacji budżetu obywatelskiego. Jedna z respondentek wspomniała sytuację, jak w ramach budżetu, w ramach którego miały powstać inwestycje i działania we wszystkich częściach miasta dopuszczono do sytuacji, w której zrealizowano inwestycję budowy Placu Trzech Pokoleń, która zabrała całość środków przeznaczonych na inwestycje z budżetu obywatelskiego. Od tego czasu każda rada dzielnicy otrzymuje swój budżet w wysokości 30 tysięcy złotych na działania inwestycyjne w obrębie dzielnicy. Respondentki podkreślały, że sama inicjatywa wprowadzenia budżetu obywatelskiego mocno zaangażowała mieszkańców w działania na rzecz najbliższego otoczenia, widać było, że ludzie interesują się swoją najbliższą okolicą. Sposób w jaki przeprowadzono procedurę budżetu obywatelskiego zdaniem badanych w pewien sposób „podciął mieszkańcom skrzydła”.

Jedna z badanych zauważa, że od momentu, kiedy rady dzielnic dysponują środkami na inwestycje osiedlowe nie wiadomo co się z tymi środkami dzieje.

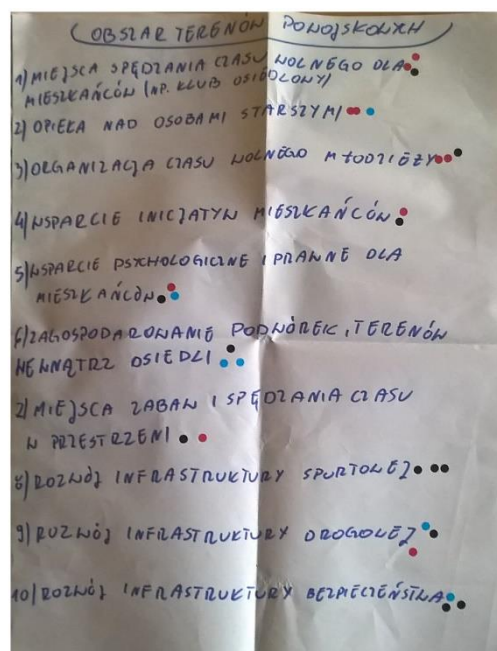
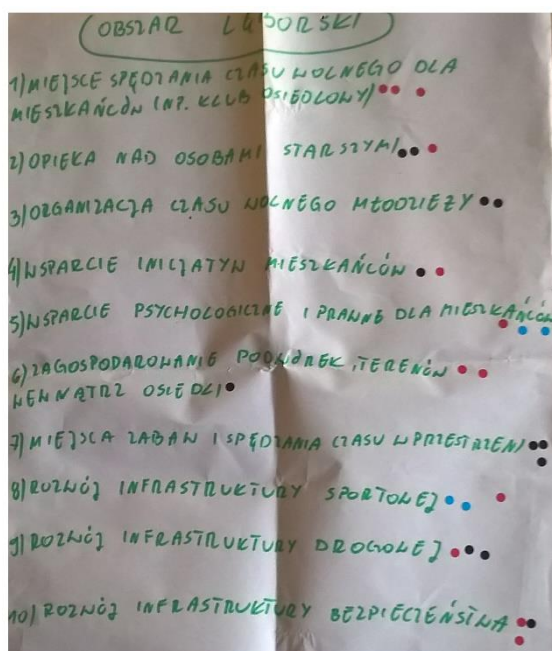
Ta inwestycja zabiła taką kreatywność w mieszkańcach. My czuliśmy się społecznie pokrzywdzeni. Gdyby podzielono te projekty na różne części miasta to każdy byłby zadowolony

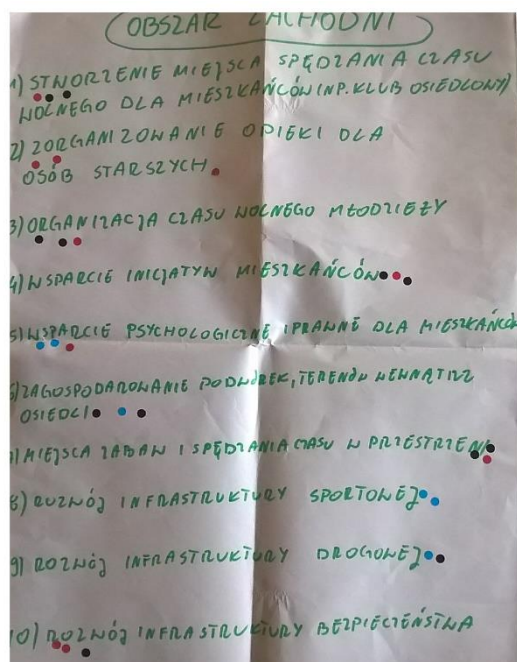
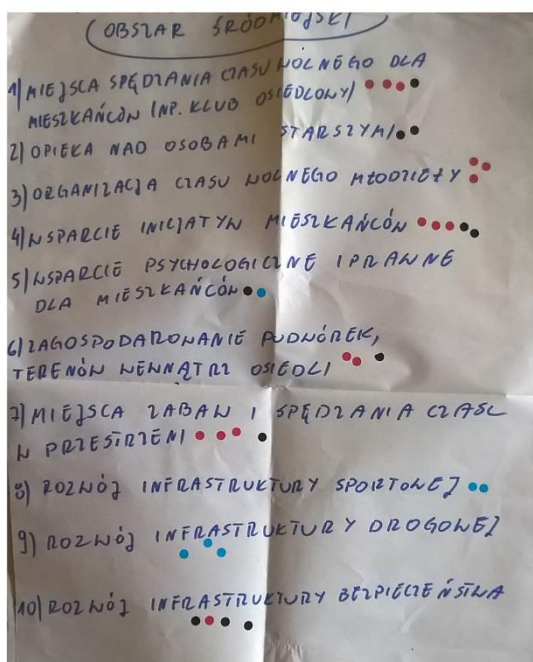
Wtedy ta idea dość mocno zaangażowała mieszkańców, a w momencie kiedy temat zszedł na osiedla to ja nie wiem, nie widzę, żeby coś się działo.

Kwestia ta jest istotna o tyle, że uczestniczki spotkania podkreślają, iż nie wszystkie rady dzielnic są aktywne. Działające i współpracujące z mieszkańcami rady dzielnic to zdaniem badanych przede wszystkim Rada Dzielnic Lęborskie, Śródmiejskie, Ogrody. Są też takie rady dzielnic, które w ogóle nie wydają swoich środków, na przykład Rada Solne Zdroje.

Potrzeby obszarów rewitalizacji

Wywiad zakończyła dyskusja na temat najpilniejszych potrzeb i działań, które należy podjąć w poszczególnych obszarach rewitalizacji. Uczestniczki spotkania miały za zadanie zagłosować, za pomocą postawienia kolorowej kropki, na konkretne propozycje. Wyniki głosowania przedstawiają poniższe zdjęcia. Kropki czerwone odpowiadały najpilniejszemu potrzebom, czarne – potrzebom mniej ważnym, niebieskie – najmniej pilnym potrzebom.

Kwestie, które zostały uznane za najbardziej pilne właściwie dla wszystkich obszarów rewitalizacji dotyczą organizacji miejsc spędzania czasu wolnego dla różnych grup mieszkańców, organizacji czasu wolnego dla młodzieży, wsparcia inicjatyw mieszkańców. Równie ważne okazały się być kwestie infrastrukturalne związane z zagospodarowaniem podwórek i terenów wewnątrz osiedli oraz miejsc zabaw i spędzania czasu w przestrzeni.

Respondentki wskazały, że szczególnie ważna jest kwestia organizacji czasu wolnego dla młodzieży, która obecnie spotyka się na dworcu kolejowym, w McDonaldzie, na schodach przy moło lub na scenie letniej Regionalnego Centrum Kultury (gdy nie ma koncertów). Spotykają się tam ponieważ mają gdzie usiąść i wiedzą, że nikt ich stamtąd nie wygoni. Uczestniczki spotkania podkreślały, że na osiedlach brakuje świetlic, które faktycznie angażowałyby młodych ludzi, miałyby ofertę, która zainteresowałaby młodzież. Jedna z badanych przywołała pomysł Młodzieżowej Rady Gminy, która zaproponowała, aby ADA BAR – kawiarnia przy Ratuszu była prowadzona przez Regionalne Centrum Kultury i pozostawiła swój dotychczasowy charakter otwartości dla młodzieży. Młodzież chciałaby miejsca, gdzie będzie się coś działo, ale także niezobowiązującego miejsca spotkań.

Uczestniczki spotkania podkreślały, że obecnie mieszkańcy nie kreują kultury spotykania się, nie stwarzają powodów, aby ze sobą rozmawiać. W rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i do spędzania czasu na osiedlach upatrują miejsc, gdzie mieszkańcy będą mogli się spotkać i nawiązać relacje. Wskazują, że rolę liderów społecznych i organizacji pozarządowych powinno być właśnie uczenie

mieszkańców korzystania z dostępnej infrastruktury i możliwości działania, aktywizowanie mieszkańców.

W zakresie opieki nad osobami starszymi kwestia ta została uznana za ważną szczególnie w obszarze Lęborskim i w kontekście starzenia się całego społeczeństwa w Kołobrzegu. Badane podkreślały, że w zakresie spędzania czasu wolnego dla osób starszych oferta jest dostępna: działa Uniwersytet Trzeciego Wieku, lokalne organizacje oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej organizują liczne warsztaty i inne działania, przy spółdzielniach mieszkaniowych często działają kluby seniora (na przykład na Lęborskim). Respondentki podkreślały jednak, że nie jest łatwo zaangażować seniorów do działania. Należy rozwinąć także kwestie związane z opieką nad osobami starszymi, jest to problem, który dotyczy całego miasta.

W kwestii infrastruktury sportowej badane nie zauważają dużych deficytów. Wskazują, że w mieście powstało wiele orlików, a szkoły prowadzą liczne programy sportowe.

Na obszarze Lęborskim oraz terenów powojkowych wskazano także na potrzebę rozwoju i poprawy infrastruktury drogowej. Badane podkreślały także, że problemem całego miasta, ale szczególnie obszaru Lęborskiego i Śródmiejskiego jest kwestia dostępności miejsc parkingowych. Podkreślały także konieczność dalszej inwestycji w ścieżki rowerowe ponieważ są miejsca, gdzie ścieżki nie łączą się ze sobą. Jedna z badanych zwróciła uwagę na bezpieczeństwo komunikacyjne w Śródmieściu. Ze względu na duży ruch wszystkich użytkowników (pieszych, rowerzystów, kierowców samochodów) należy rozwinąć infrastrukturę bezpieczeństwa poruszania się po drogach.

W trakcie dyskusji pojawiła się również kwestia wsparcia najsłabszych mieszkańców obszarów rewitalizacji, osób z rodzin wykluczonych borykających się z problemami ubóstwa, przemocy, alkoholizmu. Respondentki podkreślają konieczność bezpośredniej pracy z takimi rodzinami, inwestowanie szczególnie w dzieci, aby wyeliminować ryzyko powielania problemu wykluczenia społecznego. Badane wskazują na konieczność pracy z asystentami rodziny, trenerami, pokazywanie i uczenie rodzin wspólnego spędzania czasu, pokazywanie odmiennych wzorców.

Praca u podstaw z rodzicami, bo rodzice nie przekazują odpowiednich wartości dzieciom, a to mocno determinuje ich start.

Respondentki zwróciły także uwagę, że obecny system opieki społecznej „rozpuścił” mieszkańców. Jedna z uczestniczek wskazuje, że faktycznie zauważyła zwolnienia z pracy z powodu Programu 500 Plus. Badane podkreślają, że w obszarach rewitalizacji są określone grupy osób, które nie chcą pracować, zauważają jednocześnie, że nie ma w Kołobrzegu problemu ze znalezieniem pracy na

średnich czy niższych stanowiskach. Ważna w przypadku tych mieszkańców jest zdaniem badanych aktywizacja społeczna osób bezrobotnych i podnoszenie ich kwalifikacji zawodowych.

Trochę rozpuściliśmy te rodziny, osoby nie chcą być aktywne, nie chcą pracować (...). Dużo osób odeszło z pracy w związku z 500 plus.

Podsumowanie

Informacje zebrane w ramach przeprowadzonego wywiadu wskazują na liczne deficyty związane ze

społeczno-przestrzennymi potrzebami mieszkańców obszarów rewitalizacji, jak i całego miasta.

Uwagę zwracają duże zaniedbania infrastrukturalne związane z możliwością zaspokajania potrzeb rekreacji, odpoczynku i spotykania się mieszkańców w miejscu zamieszkania. Deficyty infrastrukturalne mogą być jedną z przyczyn niskiego poziomu integracji i aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców. Należy także podkreślić niską aktywność organizacji pozarządowych i wielu rad dzielnic oraz brak nieformalnych liderów społecznych wśród mieszkańców. Brakuje także narzędzi aktywizacji mieszkańców, na przykład budżetu obywatelskiego.

Prowadząc działania rewitalizacyjne należy prowadzić je jednocześnie w kilku kierunkach: rozwinąć infrastrukturę do spędzania czasu wolnego i integracji mieszkańców, wzmocnić działające organizacje pozarządowe, rady dzielnic oraz świetlice osiedlowe, a także budować aktywność mieszkańców na przykład poprzez wprowadzenie mechanizmów minigrantów na działania osiedlowe, nie tyle infrastrukturalne, co raczej społeczno-kulturalne budujące relacje między mieszkańcami.

Należy także podjąć działania bezpośredniej pracy animatorów społecznych i trenerów z mieszkańcami, w miejscach ich zamieszkania.

